

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

AZ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK SZEREPE A PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSÉBEN

Projektfüzet

2014. november

A szakmai anyagot összeállította:

Jakovác Katalin számvevő

A Projektfüzetet szerkesztette:

Dr. habil. Németh Erzsébet elnöki megbízott,
az Állami Számvevőszék Pénzügyi Kultúra Projektjének vezetője

Kapcsolat:

penzugykultura@asz.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I.	Bevezetés.....	4
II.	A pénzügyi kultúra fogalma, fontossága.....	5
III.	Az Állami Számvevőszék eredményei a pénzügyi kultúra fejlesztése terén	6
	Összefoglaló.....	6
	PÉNZÜGYI KULTÚRA KUTATÁS	7
	KÖZÉPISKOLÁSOK PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSE.....	9
	FÓRUM MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁÉRT	11
IV.	Az Állami Számvevőszék tervei a pénzügyi kultúra fejlesztésének területén	13
	RÉSZVÉTEL A PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ NEMZETI STRATÉGIA MEGALKOTÁSÁBAN	13
	ÁSZ FELMÉRÉS A HAZAI PÉNZÜGYI KULTÚRA KEZDEMÉNYEZÉSEKRŐL.....	13
	ÁSZ EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ MNB KÖZGAZDASÁGI GONDOLKODÁS PROGRAMBAN	14
	A FELNŐTT LAKOSSÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSE	15
	AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSEKBŐL FAKADÓ FELADATOK ELLÁTÁSA	15

I. Bevezetés

A 2008-ban kibontakozó pénzügyi válság számos negatív hatást gyakorolt a gazdaságra, illetve azon keresztül az egész társadalomra. A világméretű recesszió oka ezúttal elsődlegesen nem a reálgazdaság strukturális problémáira vezethető vissza, hanem a pénzügyi szektorban felgyorsult termék innovációhoz kapcsolható. A válság Magyarországot sem kerülte el, itthon is felszínre hozta a lakosság pénzügyi kultúrája terén jelentkező hiányosságokat. A legkiemelkedőbb példát a devizahittel rendelkezők szolgáltatták. A magyarországi pénzügyi kultúra nehézségeit azonban semmiképpen sem szabad a látványos következményekkel járó hiányosságokra leszűkíteni, hiszen a pénzügyek és pénzügyi folyamatok mindennapi életünk részét képezik.

Az Állami Számvevőszék ellenőrzési tevékenységén keresztül felismerte, hogy Hazánk jólétének és pénzügyi biztonságának előmozdításához és megerősítéséhez elengedhetetlen, hogy mérsékeljük azokat a nemzetgazdasági kockázatokat, amelyek az állampolgárok nem kellően megalapozott, illetve esetlegesen félrevezetésen alapuló pénzügyi döntéseiből erednek. Annak érdekében, hogy a lakosság pénzügyi, közpénzügyi, közteherviselési ismeretei bővüljenek, valamint ezzel párhuzamosan a (köz)pénzügyekkel kapcsolatos attitűdök és magatartásformák fejlődése is megvalósuljon, az ÁSZ az elmúlt években jelentős erőfeszítéseket tett és társadalmi felelősségvállalásának kiemelt területévé tette a magyar lakosság pénzügyi kultúrájának fejlesztését.

Jelen projektfüzet célja, hogy bemutassa az ÁSZ pénzügyi kultúra fejlesztésben betöltött szerepét, céljait, az eddig elért eredményeit, valamint a jövőbeli terveit, azok megvalósításának lépéseit.

II. A pénzügyi kultúra fogalma, fontossága

A pénzügyi kultúrára vonatkozóan nincs egységesen alkalmazott definíció, ez annak megfelelően változik, hogy mi az adott projekt, kutatás célja, célcsoportja. Ez a sokrétűség egyben azt is jelenti, hogy a pénzügyi kultúrának számos definíciója jelent meg az idő folyamán. Az Állami Számvevőszék értelmezésében és a saját kutatásában használt definíció alapján **a pénzügyi kultúra a pénzügyi ismeretek és képességek olyan szintje, amelynek segítségével az egyének képesek a tudatos és körültekintő döntéseikhez szükséges alapvető pénzügyi információkat azonosítani, majd azok megszerzése után azokat értelmezni, és ez alapján döntést hozni, felmérve döntésük lehetséges jövőbeni pénzügyi, illetve egyéb következményeit.**

A modell szerint a pénzügyi kultúra fejlesztése olyan folyamat, amelynek során az egyének:

- egyre inkább képesek lesznek megérteni a pénzügyi fogalmakat és termékeket;
- pénzügyi jártasságuk növekedésével egyre tudatosabban kezelik a pénzügyi kockázatokat, és képesek megfelelően hasznosítani a rendelkezésükre álló információkat a pénzügyi termékek igénybevétele, illetve a pénzügyi termékek közötti választás során;
- ismerik a pénzügyi kérdésekben megbízható, független és hiteles információforrásokat,
- a döntéshozatalt megelőzően kellőképpen tájékozódnak, és tudják, hogy milyen lépéseket kell tenni pénzügyi helyzetük javítása érdekében;
- megismerik a panaszkezelés fórumait és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeket;
- tisztában vannak a legfontosabb gazdasági összefüggésekkel és azok háttartásokra gyakorolt hatásaival.

Több, a hazai lakosság pénzügyi kultúráját elemző kutatás is megállapította, hogy Magyarországon mind a felnőtt népesség, mind az ifjúsági korosztály, mind pedig az általános iskolás-középiskolás fiatalok körében szükséges a pénzügyi kultúra fejlesztése a teljes spektrumon, tehát a gazdasági-pénzügyi-vállalkozói ismeretanyag elsajátítása, értelmezése, a kockázatok tudatos kezelése, a döntési alternatívák összehasonlítása, az információforrások és panaszkezelési fórumok ismerete stb. területén. A pénzügyi kultúra alacsony szintje jelentős kockázatokat hordoz mind egyéni, mind társadalmi szinten. Ezek a kockázatok több területen, rövid, közép és hosszútávon is megjelennek.

A pénzügyi kultúra fejlesztésével csökkennek a nem megfelelő pénzügyi döntésekből fakadó kockázatok, a pénzügyi szolgáltatásokat, termékeket tájékozottabb, kockázattudatos fogyasztók vásárolják, ezáltal mérséklődik a realizált veszteség mind egyéni, mind makroszinten. Közpénzügyi szempontból a javuló pénzügyi kultúra javuló adómorált és tudatosabb kormányzati politikát is eredményezhet. A Számvevőszéknek pedig saját munkája társadalmi hasznosulása szempontjából is érdeke, hogy Magyarországon fejlődjön a pénzügyi kultúra, hiszen ezáltal megállapításait, javaslatait is szélesebb körben értik és felhasználják.

III. Az Állami Számvevőszék eredményei a pénzügyi kultúra fejlesztése terén

Összefoglaló

Az Állami Számvevőszék társadalmi felelősségvállalásának kiemelt területe a magyar lakosság (köz)pénzügyi kultúrájának fejlesztése.

Ezt az Országgyűlés is megerősítette azzal, hogy 41/2014. (XI. 13.) határozatában is elismeri és támogatja az Állami Számvevőszék társadalmi szerepvállalását a pénzügyi kultúra fejlesztésében.

Az ÁSZ célja, hogy a lakosság pénzügyi, közpénzügyi, közteherviselési ismeretei bővüljenek, valamint ezzel párhuzamosan a (köz)pénzügyekkel kapcsolatos attitűdök és magatartásformák fejlődése is megvalósuljon. Ezen célok megvalósulása érdekében az ÁSZ az elmúlt években jelentős erőfeszítéseket tett, amelyeket az alábbiakban foglalunk össze.

Együttműködés a pénzügyi kultúra fejlesztése terén

Az Állami Számvevőszék aktív kezdeményezőként, ellenőrzési tapasztalatait felhasználva, erős szakmai-tudományos háttérével egyfajta katalizátor-szerepet kíván betölteni a folyamatban. Ezen belül saját feladatának tartja feltérképezni a hazai pénzügyi kultúra fejlesztésre vonatkozó kezdeményezéseket, azok eredményességének, hatékonyságának mérését.

Fontos hangsúlyozni, hogy az ÁSZ a pénzügyi kultúrához kapcsolódó aktivitásait nem egyedül, hanem partnereivel közösen végzi. A pénzügyi kultúra kutatásához és fejlesztéséhez kapcsolódóan intézményünk kezdeményező módon támogatta a szakmai-tudományos párbeszéd élénkítését, egyben széles körű kapcsolati hálót alakított ki maga körül. A kooperációval az ÁSZ célja, hogy kapcsolati hálóján keresztül aktív részese, illetve támogatója legyen az egyes kezdeményezéseknek, valamint a pénzügyi kultúra fejlesztésére szánt erőforrások felhasználása a lehető leghatékonyabb és legeredményesebb legyen.

Az ÁSZ együttműködési rendszere két megállapodáson és két szándéknyilatkozaton nyugszik. Ezen dokumentumok a pénzügyi kultúra projekt egy-egy fejezetéhez biztosítanak keretet. A projektet koordináló intézményközi munkacsoportokban aktívan vesznek részt a megállapodásokat és szándéknyilatkozatokat jegyző intézmények is, így: a Magyar Nemzeti Bank (MNB), a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM), a Nemzeti Adó és Vámhivatal (NAV), az Emberi Erőforrások Minisztériumának Köznevelésért Felelős Államtitkársága (EMMI), a Szegedi Tudományegyetem (SZTE), a Budapesti Kommunikációs és Gazdasági Főiskola (BKF), a Magyar Pénzügyi és Gazdasági Ellenőrök Közhasznú Egyesülete (MPGEKE), valamint az Econventio Kerekasztal Közhasznú Egyesület (Econventio Egyesület).

A Pénzügyi Kultúra Projekt keretében megvalósult kezdeményezéseket és az ÁSZ erőfeszítéseit sikeresnek, egyben eredményesnek tekintjük. Ezt mutatja egyfelől, hogy kezdeményezésünk támogatásának két minisztériumot is (NGM, EMMI) sikerült megnyerni, illetve, hogy az együttműködéshez csatlakozott a területen jelentős szakmai tapasztalattal rendelkező MNB. Másrészt az elmúlt két évben számos szakmai-tudományos esemény

megtartására került sor, amelyek hozzájárultak az ÁSZ elismertségének növeléséhez. Ezen események közül kiemelhetjük az az ÁSZ- Econventio konferenciákat, valamint az egyéb konferenciákon, rendezvényeken és az Econventio Nyári Pénzügyi Táborában megtartott előadásokat. 2013-ban eredményesen lezajlott a felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi kultúráját elemző Pénzügyi Kultúra Kutatás. Mindezekon kívül az ÁSZ tudományos folyóirata, a Pénzügyi Szemle (és a Pénzügyi Szemle Online) is kiemelten foglalkozott, illetve foglalkozik a pénzügyi kultúrával kapcsolatos kérdésekkel.

Phd-pályázat, DELTA együttműködés

Az Állami Számvevőszék stratégiai feladatának tekinti, és programjain keresztül támogatja a felsőoktatásban résztvevő hallgatók szakmai és tudományos ismereteinek bővítését. Ezen küldetéshez kapcsolódott az ÁSZ közpénzügyi szakfolyóirata, a Pénzügyi Szemle által meghirdetett PhD-pályázat. A pályázat a doktoranduszok tudományos tevékenységének bemutatásán keresztül visszajelzést adott a posztgraduális képzés jelenlegi helyzetéről is, így támogatva a rendszer továbbfejlesztését.

Az ÁSZ társadalmi felelősségvállalásának része a kiemelkedően tehetséges fiatalok támogatása is, amelyet az ÁSZ a Dél-alföldi Talentum Akadémiával aláírt együttműködési megállapodás keretében végez.

Az ÁSZ-on belül működő Pénzügyi Kultúra Munkacsoport

A Pénzügyi Kultúra Kutatás eredményeinek további hasznosítása, valamint a „Fórum Magyarország pénzügyi kultúrájának fejlesztéséért” kezdeményezéshez kapcsolódó ügyek hatékony és eredményes intézése megkívánta, hogy arra a Számvevőszéken belül egy projektszerűen működő munkacsoport jöjjön létre. 2013 októberétől a Pénzügyi Kultúra Munkacsoport tagjai végzik, illetve koordinálják az ÁSZ pénzügyi kultúrához kapcsolódó aktivitásait, beleértve az intézményközi kapcsolattartást és kommunikációt is.

A továbbiakban fejezetenkénti bontásban mutatjuk be az ÁSZ pénzügyi kultúra fejlesztése érdekében végzett tevékenységét, valamint bemutatjuk azokat az eredményeket, amelyek elérésében a Számvevőszéknek meghatározó szerepe volt.

PÉNZÜGYI KULTÚRA KUTATÁS

2012 februárjában az Állami Számvevőszék, a Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola, az Econventio Kerekasztal Közhasznú Egyesület, a Magyar Pénzügyi - Gazdasági Ellenőrök Közhasznú Egyesülete és a Szegedi Tudományegyetem azzal a céllal írtak alá együttműködési megállapodást, hogy a tudományos kooperáció révén **átfogó képet adjanak a felsőoktatás különböző tudományterületén tanulmányokat végző magyar fiatalok pénzügyi műveltségéről.** Cél volt továbbá egy olyan módszer kialakítása is, amellyel **a későbbiekben ellenőrizhetővé válik a pénzügyi kultúra fejlesztésére irányuló programok eredményessége.**

Az Állami Számvevőszék 2013 júniusában adta ki kutatási jelentését a felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi ismereteit új módszertani megközelítéssel vizsgáló, nemzetközi tudományos standardokon alapuló felméréséről. A több mint kétezer hallgató bevonásával lezajlott kérdőíves felmérés eredményei rávilágítottak arra, hogy számos - többek között élethelyzeti, családi, oktatási és társadalmi - összetevő befolyásolja a fiatalok pénzügyi kultúráját. A kutatási eredmények nagy

sajtónyilvánosságot kaptak, a témával kapcsolatosan több előadás megtartására került sor, emellett több tudományos munkában is referenciaként használták a jelentést.

A módszer

A felmérést webes felületen kialakított 79 kérdésből álló kérdőív segítségével végezték el a kutatók. A kutatás két és fél hónapon át tartó adatfelvétele során összesen 2070 értékelésre alkalmas (kitöltött) kérdőív született. A felmérés során a kutatók nemcsak a tárgyi tudást mérték, hanem ezt összevetették a hallgatók céljaival, pénzügyi attitűdjeivel és szokásaival. A kérdőívek feldolgozásához, a pénzügyi kultúra szintjének meghatározásához ezért létrehoztak három új mutatót. A Pénzügyi Tájékozottsági Mutató (PTM) a kalkulációs készséggel kiegészített tárgyi tudást mutatja meg, az Énkép Index (ÉI) pedig a hallgatók valós és vélt tudása közötti különbség nagyságát jelzi. A harmadik, Kockázatvállalási Mutató (KM) a fiatalok kockázatvállalási hajlandóságáról ad képet.

A kutatási eredmények

A kutatás kimutatta, hogy a vizsgált korosztály pénzügyi kultúrájának szintjét számos befolyásoló tényező együttesen határozza meg (nem, életkor, családi állapot, szülők iskolai végzettsége, lakáskörülmények, gyermekvállalás, képzés jellege, szintje, oktatásban töltött idő, diplomák száma, külföldi tartózkodás), azonban az aktuális élethelyzet a pénzügyi kultúrát leginkább befolyásoló tényező. Az eredmények szerint a középiskolai pénzügyi-gazdasági képzésben részesültek pénzügyi kultúrája nem fejlettebb az ilyen képzésben nem részesülteknél.

A kutatás megállapította, hogy a hallgatóknak az élethelyzetüknek és célrendszerüknek megfelelő a pénzügyi műveltségük, ám nincs lehetőségük hosszú távú céljaik megalapozására.

A kutatás rávilágított továbbá, hogy a felsőoktatásban tanuló fiatalok valós és vélt pénzügyi tudása között lényeges különbség van. A vizsgált korosztály több mint fele (59%) ugyan reálisan ítéli meg önmagát, azonban nagyarányú a saját tudásukat felül (30%), illetve alulértékelők (11%) mértéke is. A nemek között nincsen szignifikáns különbség e tekintetben. A téves önértékelésből eredő kockázatokát némileg enyhíti, hogy a fiatalok közel háromnegyede kockázatkerülő magatartást mutat, ha pénzügyi döntést kell hoznia. Ugyanakkor a kockázatkerülő magatartás egyéni és makroszinten növekedést gátló tényező lehet.

A kutatás igazolta azt a gazdaságpszichológiai tételt, mely szerint a társadalom aktuális tapasztalatai, attitűdjei és várakozásai jelentősen befolyásolják a kockázatvállalási hajlandóságot.

A kutatás jelentősége

A kutatás felhívta a figyelmet, milyen nagy jelentősége van annak, hogy a közoktatásban és a felsőoktatásban a tananyagfejlesztés tudományos kutatások eredményeire épüljön. Nem volt ugyanis mérhető eltérés a középiskolában pénzügyi-gazdálkodási képzésben részesültek és nem részesültek tudásszintje között.

A kutatás további fontos megállapítása volt, hogy a mai magyar fiatalságot – hasonlóan a magyar társadalom nagy részéhez – erősen kockázatkerülő magatartás jellemzi. Még azok a fiatalok, akik megfelelő pénzügyi tudással és önismerettel rendelkeznek, sem mernek kockázatot vállalni a 2013-as eredmények szerint. Ez részben a pénzügyi válság hatásainak

következménye, részben pedig a vállalkozói ismeretek nem megfelelő szintjéből adódik. A túlzott kockázatkerülés a pénzügyi lehetőségek kihasználását akadályozhatja, amely nemzetgazdasági szempontból is hátrányos lehet a jövőben.

A felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi kultúrájára vonatkozó értékek változása nyomon követhető a kutatás megismétlésével, az eredmények összehasonlításával. A tudományos eredmények segíthetik a hatékonyabb oktatási módszerek és tananyagok kidolgozását a pénzügyi-gazdasági és vállalkozási ismeretek területén, lehetővé teszik az eredmények visszamérését, így járulva hozzá a „jó kormányzáshoz”.

Eredmények számokban

- A Pénzügyi Kultúra Kutatással kapcsolatosan számos cikk, hír, hivatkozás jelent meg.
- A kutatási jelentés letölthető az ÁSZ honlapjáról.
- A témáról az ÁSZ képviselői sajtótájékoztatót tartottak 2013 júniusában, amelyről tudósított az ÁSZ Hírportál is.
- A kutatáshoz kapcsolódóan az ÁSZ önálló PR és marketing kampányt indított, amelyen belül honlap (<http://www.penzugykultura.hu>), plakát és szórólap készült.
- A kutatáshoz kapcsolódott a Pénzügyi Szemle folyóirat 2012/3-as száma, melynek fókusztemája a pénzügyi kultúra volt. A Pénzügyi Szemle Online oldalain cikkek jelentek meg, a Pénzügyi Szemle 2014/2 számában pedig a kutatás eredményeire támaszkodva tanulmány jelent meg arról, miként hatnak a felsőoktatásban tanuló fiatalok pénzügyi kultúrájára a különböző demográfiai és oktatási jellemzők.
- A kutatási eredményeket az ÁSZ képviselői konferenciákon, illetve egyéb eseményeken megtartott előadásokon is ismertették.

KÖZÉPISKOLÁSOK PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSE

A Számvevőszéknek e területen végzett intenzív együttműködés tevékenységének távlati célja, hogy minden középiskolás szerezzon ismereteket legalább a háztartási költségvetés készítésével kapcsolatban, a középiskolások kapjanak felkészítést az egyéni vállalkozói létre (szűkebb körben esetleg vállalkozói tudás és vállalkozói igazolvány is járjon az érettségivel – mentorálással egybekötve).

Az Állami Számvevőszék a középiskolások pénzügyi kultúrájának fejlesztése érdekében végzett tevékenységét az alábbi együttműködési kereteken belül végzi.

Együttműködési keret-megállapodás az Econventio Egyesülettel

A jövő generációját képező középiskolások és tanáraik pénzügyi kultúrájának megismerése és fejlesztése az Állami Számvevőszék kiemelkedő fontosságú célja. Ennek megvalósítása érdekében az ÁSZ 2011 júliusában együttműködési keret-megállapodást kötött az Econventio Egyesülettel, amelynek fő profilja a középiskolások pénzügyi kultúrájának emelése, és nagy

eléréssel rendelkezik a középiskolai körben. A megállapodás alapján az alábbi területeket érinti az együttműködés:

- „Pénzügyi ismeretek” témakörhöz kapcsolódó szakmai együttműködés, melynek célja a közpénzek felhasználásának és elköltésének ellenőrzésével kapcsolatos információk közérthető megjelenítésének szakmai támogatása, a pénzügyi tudatosság erősítése.
- Az Econventio Egyesület pénzügyi ismeretek területen végzett kutatómunkájának elvi és szakmai támogatása.
- Az Econventio Egyesület kutatómunkájának eredményeként született tanulmányok megjelenésével, publikálásával kapcsolatos szakmai segítségnyújtás.
- Konferencia szakmai, szervezési támogatása, egyrészt védnökség, előadók biztosítása, másrészt a konferencia sajtóanyagával és a kommunikációjával kapcsolatos szakmai segítség által.

Ötoldalú együttműködési szándéknyilatkozat

2013. november 14-én az ÁSZ, az EMMI Köznevelésért Felelős Államtitkársága, a NAV, az SZTE és az Econventio által aláírásra került egy ötoldalú együttműködési szándéknyilatkozat, amelyben a felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy az általuk vezetett intézmények munkája során kiemelt figyelmet fordítanak Magyarország pénzügyi kultúrájának előmozdítására. Az együttműködés célcsoportja a középiskolások és a középiskolai tanárok köre.

A felek a hatékony információs és koordinációs mechanizmusok kialakítására munkacsoportot hoztak létre, amely éves terv alapján végzi tevékenységét.

Eredmények számokban

- A szándéknyilatkozat aláírása óta több munkacsoport ülés, valamint számos egyéb megbeszélés zajlott le, amelyeken döntés született a kutatási módszertan, a szakmai rendezvények – konferenciák, valamint a média és kommunikáció területein megvalósuló együttműködési tevékenységekre.
- Az Econventio-val kötött megállapodás életbe lépése óta megrendezésre került három ÁSZ – Econventio konferencia (2011. október 19-én, 2012. október 16-án és 2013. november 14-én), amelyekhez a helyszínt az ÁSZ biztosította. A konferenciákon

bemutatták a középiskolások körében végzett, éves Econventio felmérések eredményeit, valamint mindhárom programon előadást tartott az ÁSZ elnöke. A konferenciákat követően sajtótájékoztatókra került sor, az eseményekről ÁSZ Hírportál beszámolt.

- Az Econventio eddig négy alkalommal rendezte meg nyári pénzügyi táborát. A tábort 2011-12-13-ban az ÁSZ elnöke nyitotta meg előadásával, 2014-ben pedig az ÁSZ képviselője részt vett a rendezvényen. Az eseményekről ÁSZ Hírportál beszámolt.

FÓRUM MAGYARORSZÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁÉRT

A közpénzekből megvalósuló pénzügyi kultúra fejlesztési kutatások és oktatás összehangolása érdekében létrejött a „Fórum Magyarország pénzügyi kultúrájának fejlesztéséért” együttműködés, amelyben az Állami Számvevőszéken kívül az MNB és az NGM vesz részt.

2013. november 7-én az ÁSZ, az MNB és az NGM képviselői együttműködési szándéknyilatkozatot írtak alá az MPGEKE „A pénzügyi ellenőrzés társadalmi szerepvállalása, a pénzügyi kultúra fejlesztése, korrupció elleni küzdelem” címmel megtartott visegrádi konferenciáján. A nyilatkozat aláírásával a felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy az általuk vezetett intézmény részt vesz a „Fórum Magyarország pénzügyi kultúrájának fejlesztéséért” kezdeményezésben, valamint munkájuk során kiemelt figyelmet fordítanak a pénzügyi kultúra terjesztésére, előmozdítására. Az együttműködés részleteit együttműködési megállapodásban kívánták rögzíteni, amelynek fő célja a pénzügy kultúra fejlesztés nemzetközi szinten is egyedülálló magyar modelljének kidolgozása és megvalósítása.

A 2014. május 8-án megkötött **együttműködési megállapodás célja, hogy a felek egyenrangú partneri együttműködésével elősegítse a lakosság pénzügyi kultúrájának és pénzügyi tudatosságának fejlesztését, hozzájárulva ezzel a kiegyensúlyozott gazdasági fejlődéshez, a pénzügyi közvetítés mélyüléséhez, a lakosság pénzügyi kiszolgáltatottságának csökkentéséhez, és a pénzügyi rendszer kockázatainak mérsékléséhez.**

A felek közös szándéka, hogy az együttműködési megállapodás megkötésével megfelelő keretet biztosítsanak

- a pénzügyi kultúra fejlesztését célzó közös programjaik kidolgozásához és megvalósításához,
- az e célra rendelkezésre álló erőforrásaik összehangolt és hatékony felhasználásához, valamint
- a feladatok ellátásához szükséges információk megosztásához.

Az aláírók megállapodtak abban, hogy a jövőben együttműködnek a pénzügyi kultúra helyzetével és fejlesztésével kapcsolatos kutatásokban, felmérésekben, a fogyasztók hatékony tájékoztatásában, szakmai rendezvények megvalósításában, a nemzetközi szervezetekkel való kapcsolattartásban. Az együttműködési megállapodás alapján a fórum keretében zajló tevékenységeket külön munkacsoport koordinálja, a résztvevő intézmények a célok elérését éves munkatervük alapján valósítják meg.

Eredmények

- A szándéknyilatkozat aláírásáról sajtóközlemény jelent meg, a visegrádi konferencia eseményeiről (a délutáni tematikus szekcióról, az előadásokról, a szándéknyilatkozat aláírásáról) az ÁSZ Hírportál beszámolt.
- Az együttműködési megállapodás megkötéséről a felek közös sajtóközleményt jelentettek meg, amelyet számos megjelenés követett.
- Az együttműködési megállapodást követően több alkalommal került sor intézményközi munkacsoport-megbeszélésekre.

IV. Az Állami Számvevőszék tervei a pénzügyi kultúra fejlesztésének területén

Az ÁSZ a pénzügyi kultúra fejlesztésének folyamatában a továbbiakban is kezdeményező, szakmai-tudományos támogató szerepet kíván betölteni. Ezt elsősorban a nemzeti stratégia előkészítésében való részvétellel, a hazai pénzügyi kultúra kezdeményezésekre vonatkozó felmérés megvalósításával, az MNB Közgazdasági Gondolkodás Program kapcsán történő együttműködéssel, valamint a fennálló együttműködéseiből fakadó feladatok ellátásával kívánja elérni.

RÉSZVÉTEL A PÉNZÜGYI KULTÚRA FEJLESZTÉSÉRE VONATKOZÓ NEMZETI STRATÉGIA MEGALKOTÁSÁBAN

A háromoldalú (ÁSZ-MNB-NGM) együttműködés kiemelt célja egy, a pénzügyi kultúra fejlesztésére vonatkozó nemzeti stratégia kidolgozása. Az ÁSZ ebben a folyamatban is szakmai-tudományos támogató szerepet kíván betölteni, elsősorban a továbbiakban ismertetett, a hazai pénzügyi kultúra kezdeményezésekre vonatkozó felmérés megvalósításával.

ÁSZ FELMÉRÉS A HAZAI PÉNZÜGYI KULTÚRA KEZDEMÉNYEZÉSEKRŐL

Magyarországon számos olyan projekt, program indult, amelyek célja a lakosság (ezen belül különösen a középiskolások) pénzügyi kultúrájának fejlesztése. A projektek ugyanakkor egymással párhuzamosan, egymást átfedve működnek, valamint a célok, a működés, a minőségbiztosítás és a monitoring gyakran nem átlátható. Ezáltal fennáll a kockázata annak, hogy az egyes projektek keretein belül végzett oktatás, illetve tájékoztatás szakmailag nem megalapozottan, koordinálatlanul, minőségbiztosítás és eredményességi mérések nélkül történik. Mindezek mellett a párhuzamos működés rendszerszinten is eredményességi, költséghatékonysági problémát okoz, valamint az elérni kívánt csoportok számára is nehézséget jelenthet a tájékozódás.

Az ÁSZ együttműködési megállapodásainak és a munkacsoport megbeszéléseken elhangzottaknak megfelelően, a hazai pénzügyi kultúra kezdeményezések átláthatóságának elősegítése érdekében országos szintű felmérést kíván elvégezni a kezdeményezésekről. A felmérés eredményeképpen első lépésként létrejön egy, a hazai programokról, kezdeményezésekről kellően részletes, strukturált, valamint statisztikák készítésére alkalmas információkat tartalmazó adatbázis¹. Ezt követően az ÁSZ elvégzi az adatelemzést, kiértékelést, majd elkészíti a kutatási jelentést, végül pedig publikálja a kutatási eredményeket.

¹ Hasonló felméréseket más országban is végeztek. Ezek közül az ausztrál példát érdemes kiemelni. Ausztráliában a pénzügyi kultúra fejlesztés koordinálásáért felelős, független kormányzati, pénzügyi szabályozó szerv (Australian Securities and Investments Commission, ASIC) végezte el a felmérést (National Financial Literacy Stocktake Survey 2013) a nemzeti pénzügyi kultúra stratégia felülvizsgálata során. A felmérés országos szintű volt, és egy 15 kérdésből álló kérdőív online kitöltése alapján valósult meg. A kérdések – többek között – a szervezet jogállására és ezirányú együttműködéseire, a célcsoportra, az érintett témakörre, az alkalmazott módszerekre, információs csatornákra, a program eredményeinek mérésére tértek ki.

A felmérés több szinten hasznosulhat. Egyrészt információforrásként szolgál, partnereinknek is hasznos áttekintést nyújt a pénzügyi kultúra fejlesztésére vonatkozó nemzeti stratégia kialakítása során, valamint az operatív tervek megalkotásánál. Másrészt erősíti a Számvevőszék tudományos-szakmai presztízsét, hangsúlyozza elkötelezettségét a pénzügyi kultúra fejlesztésének folyamatában. A felmérés eredményeit az ÁSZ megosztja partnereivel, illetve a szélesebb és a szakmai tudományos közönséggel.

ÁSZ EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ MNB KÖZGAZDASÁGI GONDOLKODÁS PROGRAMBAN

A közelmúltban egyeztetések folytak az MNB Közgazdasági Gondolkodás Programban való ÁSZ részvételről, amely során az ÁSZ elsősorban nem egyes munkavállalóival, számvevőivel, hanem együttműködési megállapodásaival, illetve az ebből adódó együttműködési hálójára révén tud csatlakozni a Programhoz. A részvétel elemei az alábbi együttműködési területeken körvonalazódnak.

Kutatás

A Számvevőszék kutatási tapasztalatai és erős tudományos-szakmai módszertani háttere miatt a kutatás területén tud leginkább eredményesen együttműködni az MNB-vel, az alábbiak tekintetében.

- Pénzügyi kultúra kutatás fejlesztése a módszertani megújulás, az utánkövetés, a más minta alapján készített kutatásokkal való összehasonlítások révén.
- „Tudományos aura” kialakítása, amelyet az ÁSZ elemzési funkcióján és intézményi kapcsolatain keresztül tud erősíteni.
- Tudományos műhely, illetve ehhez kapcsolódóan egy tudományos brand felépítése (a résztvevők a tudományos brand építésében, erősítésében részt vesznek, illetve kialakítják annak feltételeit, hogy a tudományos műhely megszólalói a műhely nevében jelenjenek meg a nyilvánosság előtt). A kialakuló tudományos műhely interdiszciplináris és újszerű megközelítést követ.
- Kutatási lehetőségek, témák meghirdetése.
- Részvétel kutatási témákban.

Együttműködés a tudományos kommunikáció területén

- Az MNB tudományos publikációinak megjelentetése a jól bevezetett, komoly olvasói elérést biztosító Pénzügyi Szemle Online felületein.
- A Pénzügyi Szemle csoport írásainak megjelentetése az MNB intranetes felületein.

Kooperáció a pénzügyi kultúra fejlesztéséhez kapcsolódó projektekben

- A középiskolások pénzügyi kultúrájának fejlesztése folyamatában az együttműködési kereteket a háromoldalú megállapodás határozza meg, az ÁSZ ennek megfelelően kapcsolódik a folyamatba.
- A felsőoktatásban résztvevők körére vonatkozóan az ÁSZ megosztja kutatási tapasztalatait, módszereit.
- A felnőtt korosztály pénzügyi kultúrájának fejlesztési folyamatát a megvalósuló ÁSZ felmérés eredményei támogatják.

Tanfolyamok

- Információk megosztása az MNB tervezett képzéseiről.

- Felkérés esetén ÁSZ- munkatárs vendégoktatására eseti jelleggel, egyedi döntés alapján kerül sor.

A FELNŐTT LAKOSSÁG PÉNZÜGYI KULTÚRÁJÁNAK FEJLESZTÉSE

Az Állami Számvevőszék célja, hogy a középiskolásokon és a felsőoktatásban tanulókon kívül más, elsősorban felnőtt célcsoportokhoz is eljussanak a szükséges pénzügyi ismeretek. Ennek érdekében az ÁSZ támogatni kívánja a Nemzeti Művelődési Intézet pénzügyi kultúra fejlesztési programját. A Nemzeti Művelődési Intézet az EMMI háttérintézményeként központi irányítási rendszerrel, kiépült megyei hálózattal, valamint széles körű elérhetőséggel rendelkezik a felnőtt lakosság körében.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉSEKBŐL FAKADÓ FELADATOK ELLÁTÁSA

A „Fórum Magyarország pénzügyi kultúrájának fejlesztéséért” együttműködés és a két szándéknyilatkozat továbbra is az ÁSZ pénzügyi kultúra fejlesztési tevékenységének az alapja. Az együttműködés az alábbi tevékenységeket öleli fel.

Információcsere

Az ÁSZ partnereinek pénzügyi kultúra terén végzett tevékenységeit illetve terveit figyelemmel kíséri, az ÁSZ ezirányú tevékenységéről tájékoztatást ad, azt összehangolja partnereinek tevékenységeivel.

Munkacsoport-ülések, megbeszélések

A két munkacsoporton belül az ÁSZ ellátja feladatait (éves tervekkel kapcsolatos tevékenység), a rotációnak megfelelő tevékenységeket elvégzi. Ezen kívül vezetői munkamegbeszéléseken, szakértői konzultációkon vesz részt.

Konferenciák, egyéb események támogatása

Konferenciák megrendezéséhez helyszínt biztosít, kommunikációs támogatást nyújt. Felkérés esetén előadásokat tart, részt vesz kerekasztal-beszélgetéseken. Előadást tart az Econventio Nyári Táborban.

„Éves seregszemle”

Az ÁSZ együttműködő partnereivel, éves rendszerességgel seregszemlét tart, ahol összegzik az adott évben elért eredményeket. A partnerek közös tájékoztató füzetet adnak ki, sajtótájékoztatót tartanak.

Tudományos-szakmai együttműködés

Tudományos területen az ÁSZ a továbbiakban is lehetőséget nyújt a pénzügyi kultúrával kapcsolatos tudományos-szakmai és közéleti publikációk megjelentetésének a Pénzügyi Szemlében, illetve a PSZ online felületen.

Az ÁSZ felkérésre, eseti jelleggel lektorálást végez, mentorálást nyújt.

Az általános és a középiskolai oktatáson keresztül megvalósuló pénzügyi kultúra fejlesztés folyamatában a Számvevőszék konzultatív, támogató szerepet kíván betölteni, felkérésre, eseti jelleggel szakmai anyagok véleményezésével, különösen az eredményesség és hatékonyság mérési módszereinek kialakításával kapcsolatban.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János utca 10.

Levél cím: 1364 Budapest 4. Pf. 54

Telefon: 484 9100

www.asz.hu